

# Zdravý interiér mateřské školy

**K přírodním stavebním materiálům, které vytvářejí zdravé prostředí interiérů, patří například hliněné omítky a také všechny přírodní povrchy, jež nejsou nalakované. Dřevěná podlaha nebo nábytek mohou být natřené přírodními oleji nebo přírodními vosky. Takto ošetřené povrchy krásně voní a pomáhají v interiérech udržovat vyšší úroveň volných záporných iontů.**

AKAD. ARCH. OLDŘICH HOZMAN



*Interiér školky z přírodních materiálů. Podlaha i nábytek jsou natřené přírodními oleji. Teplá barevnost a různá zákoutí odpovídají duševním potřebám malých dětí. (Mateřská školka „Rybička“ byla realizována jako podniková školka Univerzity Karlovy v Praze, Přírodovědecká fakulta, Albertov 6, Praha 2)*

**D**ětem se tak lépe dýchá a spí. **Volné záporné ionty** jsou ve volné přírodě běžné. V interiérech lze jejich poměr udržet používáním přírodních materiálů a dobrým větráním.

Mezi přírodní materiály patří rovněž podlahová krytina linoleum. Prodává se pod obchodním názvem **Marmoleum**. Vyrábí se ze směsi **mramorové a dřevní moučky obohacené lněným olejem a minerálními pigmenty**.

**ty.** Pod silným tlakem je probarvená směs nanášena na jutowou textilii, čímž vzniká voňavý a velmi trvanlivý materiál vhodný pro všechny druhy podlah. Linoleum je kolem 3 mm silné a dají se z něho vyřezávat i barevné vzory a obrazy. V interiérech udržuje volné záporné ionty, protože je elektrostaticky neutrální. Povrch lze vytírat a udržovat jej voskovými emulzemi.

Hliněné omítky patří mezi materiály, jež v interiérech udržují vyšší průměrnou úroveň relativní vlhkosti vzduchu. Po dešti anebo v noci, kdy je venku vlhčeji, do sebe takové omítky přirozeně přijmou vzdušnou vlhkost. Do vysychajícího vzduchu postupně vlhkost zase vracejí, a omítky tak pomáhá vyrovnávat výkyvy vzdušné vlhkosti. Hliněné omítky mají hrubší povrch, čímž přispívají ke zlepšení akustiky.



*Měkce tvarovaný dětský nábytek vytváří jednotný tvarový styl. Přírodními oleji upravený povrch působí příjemně a teple na dotek dítěte*

*Interiér předstíčky toalet. Z přírodního linolea se dají vyřezávat různé tvary a obrázky*



Pro děti jsou navíc příjemné na dotek, protože nejsou úplně hladké. Porézní hliněné omítky rovněž absorbují z ovzduší některé znečišťující látky.

### I Pravda, krása a dobro v architektuře

K pedagogice a výchově patří určité principy, jimiž dítě provázíme. Patří mezi ně například **smysl pro pravdu, prožívání krásy a zážitek dobra**. Ztvárnění interiérů tomu může svým utvářením napomáhat. Charakter tvarů tříd a jejich vztahy mají vliv na duševní prožívání dítěte. Ovlivňují formování jeho duševních vlastností, jelikož působí na morální i sociální úrovni. Spolupůsobením prostředí a výchovy dochází v dospělém věku k proměně těchto sil v celkové utvářející se zdraví.

### I Pravda

K principům utváření, prostřednictvím nichž zažíváme pravdivost, patří pravidlo, že **to, co je vpředu, je více utvářeno, to, co je vzadu, bývá méně utvářeno**. Tak můžeme například umělecky pravdivě více propracovat interiér hlavního vstupu do školky. Méně členitá pak může být zadní fasáda školky nebo zadní vstup na zahradu. Dům má z hlediska vztahů také svoje „nahore“ a „dole“ („nahore“ je přirozeně hodně utvářené, členitější a menšího měřítka, „dole“ je méně utvářené a méně členité). K pravdivosti patří rovněž **seskupování motivů**, kdy jeden motiv navazuje na druhý. Nebo je jeden motiv obklopen druhým. Tak vzniká přítomnost souvislostí mezi nimi, jedno navazuje na druhé. Vidíme-li formy, které na sebe navazují, probouzí to v nás potřebu příklonu k druhému. **Návaznosti tvarů** si můžete všimnout například na fotografiích utvářených architektonických modelů. Vznikající formy na sebe plynule navazují. Tak se může člověk vyvíjet ve spolupráci s druhým člověkem a skrze druhého člověka... A na dítě potom působí vhodně prostředí, které je podle takových modelů utvořeno.

Základem našeho organického světa je **symetrie** (stačí přiblížit se symetrii). Jde o sílu podporující



*Zkosení mezi stěnami a stropem napomáhá zlepšit akustiku třídy. Zešíkmení je navrženo v proporci 2 : 3. Výška zkosení na zdi je dva díly od rohu. Délka zkosení na stropě je tři díly od rohu. Tato proporce zabarvuje lidský hlas v náladě kvinty. (Ve waldorfské pedagogice se v kvintovém ladění používají jako doprovod při výuce i hře například malé lry nebo flétničky.)*

tvorbu jasné vzpřímenosti a rozhodnosti vkročit do života. K pravdivosti motivů a jazyka architektury patří též jejich **velikost**. Důležité motivy, jako například vstupní dveře do školky, je vhodné navrhnut větší a více utvářené. Dveře do méně důležitých prostor mohou být menší. Podobně je to s velikostmi oken do různě důležitých místností, třeba do herny. Budou v ní přirozeně větší okna než na toaletách nebo v chodbě. Dítě tak skrze motivy zažívá v mateřské školce pravdivost jejich obsahů.

## I Krása

Pocítění krásného vjemu vychází z časové posloupnosti zážitku proměny určitých forem. **Proměna tvarů neboli**

**metamorfóza** je časový zážitek ze změny po sobě následujících podobných tvarů. V přírodě tak zažíváme například pohled na rostlinu, jejíž listy se tvarově odspodu nahoru postupně mění. Zažíváme to jako celkový harmonický vjem. Dítě se postupně učí vnímat prostřednictvím pozorování a vyprávění dospělých. Příjemné drobné a postupné změny můžeme navrhnout i v interiérech tříd. Tvary oken na schodištích se mohou směrem nahoru podle pater mírně tvarově měnit. Anebo se mohou tvarově proměňovat příčky v zábradlí schodiště. Z jemné proměny podobných tvarů na budově nebo v interiéru vzniká styl. **Autenticitu stylu** zažíváme při určité **soudosti tvarů**. Je-li styl interiéru

nebo budovy jednotný, cítíme se tam esteticky příjemně. Detaily prostě tvoří náladu. Styl ovlivňuje náladu toho, kdo do takových prostor chodí. Styl ovlivňuje rozpoložení duševní nálady. Nemohu-li utvořit náladu prostorů skrze styl, stává se obsah domu smutným a chaotickým. Vnímají to i děti. **Prožívání krásna napomáhá také úklid** a hračky uklizené po hře. Proto by pro ně měl být navržen vhodný nábytek, do kterého společně s dětmi hračky uklízíme.

## I Dobro

Rozvíjení muzikálnosti u dětí a smyslu pro to, co „sedí“ a „ladí“, souvisí s dobrem. To, co „štymuje“, je „dobré“ a má to souvislost se zvukem. A kde není

ozvěna, tam je to dobré. **Tvorbu dobré nálady spoluvytváří akustika.** Nesení zvuku ovlivňují proporce místnosti. **Správná proporce** rozměrů stěn tříd, kde se čtou pohádky a kde si děti hrají, pomáhá zpříjemnit vhodnou proporci rozměrů místnosti. Přesnými proporcemi se dá místnost „ladit“ jako hudební nástroj. Lze zmínit i barvu hlasu vychovatele. Například **při poměrech rozměrů místnosti 2 : 3 (interval kvinty)** se jemně doladuje barva hlasu a dozvuk.

V poměru 2 : 3 mohou být také zkosené rohy mezi stěnami a stropem (**viz obrázek**). Pomůže to zabránit ozvěně a změní to mluvu i podání zpěvu. Dětem jemně zabarvení hlasu pomáhá při klidném naslouchání pohádek vyrovnávat rytmus tepu srdce a rytmus dechu. **Prostory s nedobrou akustikou pedagogice nepomáhají.** Ozvěna v sobě nese něco rušivého. Vzniká na příliš tvrdých a rovných površích. Ozvěnu a ostrost zvuku způsobuje

i naprostá symetrie a lineární kubické prostory. Opakem k ozvěně je tlumení, jež odebírá ze zvuku důležitou složku ryzosti, což také není příliš dobré. Tlumení způsobuje například samet nebo příliš velké množství čalouněných povrchů.

## I Barevnost a základ rozvoje tvořivosti

Děti ve věku do 7 let potřebují **dostatek duševního tepla**. Cítí se dobře v teplých odstínech světle červené, světle oranžové, růžové a nažloutlé. Mají rády přírodní barvu dřeva, a to především v hernách nebo tam, kde jedí či spí. Pro jejich duševní uzemnění jsou vhodné na podlahách vstupních hal a šaten přirozené zemitější barvy kamene nebo keramiky.

Teplá barevnost podporuje duševní rozvoj. Společně s vnímáním barev se děti učí skrze hru utvářet i prostředí kolem sebe. Například ve waldorfské pedagogice si děti společně s paní učitelkou utvářejí takzvaná „zákoutí ročních dob“. Skládají vedle sebe přírodniny a dávají jim jména a konkrétní obsahy. Jeden kamínek se například stává tatínkem a druhý kamínek maminkou. Větvičky poskládané k sobě vytvoří chýši... Tvořivá síla doprovázená hrou se v dospělosti promění ve schopnost kreativně utvářet lidské prostředí.

Více informací o projektech a přednáškách akad. arch. Oldřicha Hozmana se dozvíte z webových stránek [www.arc.cz](http://www.arc.cz). Na nejbližší přednášku s názvem Práce s duchovními principy při tvorbě prostředí pro vzdělávání, která se věnuje organické architektuře, zahradním stavbám a tvorbě zahrad a dětských hřišť ve spolupráci s elementárními bytostmi přírody, můžete zavítat **29. července do Toulcova dvora v Praze 10-Hostivaři** (Kubatova 32/1). Pořadatelem je Asociace lesních mateřských škol. ■

*Autor je architekt a zabývá se navrhováním ekologických staveb pro vzdělávání. Většina z obrázků použitých v článku pochází z projektu, které navrhoval*



Výzdoba „stolku ročních dob“. Zprostředkování duševního zážitku dětem můžeme uskutečnit jak vhodnými motivy, tak barevností a použitými materiály. Barvená a plstěná ovčí vlna působí měkce na dotek i na duši dítěte